

De Woutertje Pieterse Prijs bekroont de mooiste boeken die het afgelopen jaar zijn verschenen. In 2023 zijn er zes boeken genomineerd.

Om leraren te inspireren aan de slag te gaan met actuele én goede kinder- en jeugdboeken, bieden wij lestips bij de genomineerde boeken aan. Dit jaar zijn er lestips voor groep 5 van het basisonderwijs tot en met het tweede jaar van het voortgezet onderwijs.

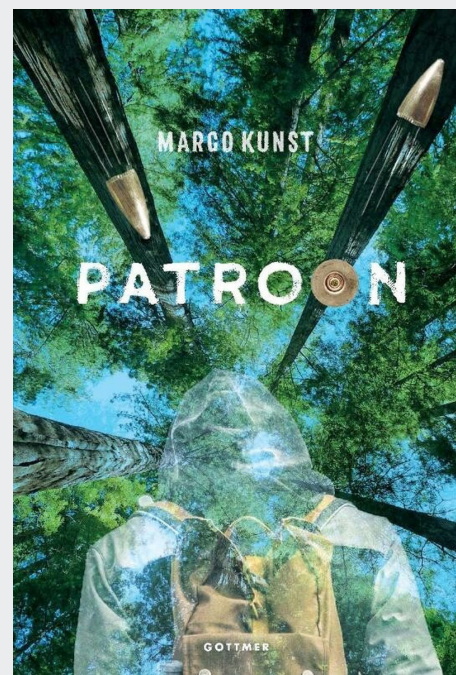
LESTIPS

VOOR HET TWEEDE JAAR VAN HET VOORTGEZET ONDERWIJS

Deze lessuggesties richten zich op het boek *Patroon* van Marco Kunst (Uitgeverij Gottmer), een boek dat geschikt is voor jongeren vanaf 12 jaar.

Thema's in dit boek

- waarheid vs mening
- oorzaak en gevolg
- noodlot vs eigen keuze
- heden en verleden
- pech vs geluk
- schuld vs ongeluk
- vergeven, accepteren, doorleven
- eigen verantwoordelijkheid
- generationele doorwerking
- rouwverwerking

Patroon

Mees en Mylo (16 jaar) zijn van jongs af aan beste vrienden. Ze wonen bijna naast elkaar en doen alles samen. Als ze op een dag een experiment uitvoeren met een oude patroon van opa, gaat het gruwelijk mis en overlijdt Mees. Mylo wordt verteerd door schuldgevoel. Hoe moet hij verder? Op zoek naar antwoorden maakt Mylo een reis met zijn opa door Amerika (het land waar opa vandaan komt). Daar ontdekt hij dat het verleden een belangrijke rol speelt in het heden. De vraag is of patronen zijn te doorbreken?

Uit het juryrapport

'Een hartverscheurend boek dat jongeren serieus neemt. Wat betekent het om het zwarte schaap te zijn? Hoe voelt het om gecanceld te worden? En wat doen schuld, schaamte en rouw met een mens?'

Steengoed en realistisch geschreven verhaal dat veel lezers mag bereiken. '

SCHULD VS ONGELUK

DEBAT (KLASSIKAAL)

TOEPASSEN

DEEL I | DE PATROON

In deel I worstelt Mylo met schuldgevoel: is hij schuldig aan de dood van Mees of was het een ongeluk?

Voorlezen (p. 52-59 | 73-75)

Lees in voorafgaande lessen de eerste hoofdstukken van het boek voor of vertel wat er is gebeurd en lees hoofdstuk 12 voor. Lees vervolgens hoofdstuk 17 voor.

Stelling

Poneer de stelling:

Mylo is schuldig aan de dood van Mees.

Klas verdelen

Verdeel de klas in tweeën: de ene groep is voor de stelling en de andere tegen.

Lagerhuisdebat

Laat elke groep argumenten bedenken en laat ze een woordvoerder kiezen. Zet na deze voorbereiding de groepen letterlijk tegenover elkaar in de klas. Iedereen neemt plaats en je poneert de stelling.

Je laat eerst de woordvoerder van de groep die voor de stelling is aan het woord. Na dit betoog mag de woordvoerder van de andere groep de tegenargumenten noemen.

Daarna mag iedereen zich mengen in het debat. Als iemand iets wil zeggen, gaat diegene staan. Je bent zelf gespreksleider en geeft beurten. Zorg ervoor dat leerlingen op elkaar reageren. Rond het debat na tien minuten af.

Werken aan het vergroten van verhaalbegrip en literaire competentie

Setting / home-away-home patroon

'Setting' is een literair begrip dat goed aansluit bij het tweede leerjaar van het voortgezet onderwijs (Kamp, 2019). De innerlijke zoektocht die Mylo doormaakt, wordt benadrukt door de roadtrip die hij maakt met zijn opa door Amerika. De setting speelt dus een belangrijke rol in het verhaal. Door van huis te gaan, komt Mylo veel te weten over het verleden en zichzelf. Hij maakt een ontwikkeling door die via een 'home-away-home' patroon wordt verteld. Opa laat ook een ontwikkeling zien, waarbij de reis juist fungeert als de laatste fase in zijn leven (hij komt immers uit Amerika). Door thuis te komen kan hij zijn herinneringen een plaats geven. Een mooie tegenstelling waar je met leerlingen over kunt praten.

Vakoverstijgend onderwijs

Het boek *Patroon* is goed te gebruiken bij andere vakken. De reis door Amerika kun je koppelen aan aardrijkskunde en geschiedenis en de worsteling van Mylo over schuld of ongeluk aan het vak burgerschap. Door vanuit verschillende perspectieven naar een verhaal te kijken en lezen te integreren in andere vakken, maak je lezen betekenisvol en werk je gezamenlijk aan het vergroten van verhaalbegrip van leerlingen (Kamp, 2019).

EEN REIS VAN BETEKENIS

ROADMAP (IN GROEPJES)

ANALYSEREN

DEEL II | HET PATROON

In deel II gaat Mylo met zijn opa op reis langs de Westkust van Amerika. De reis kan letterlijk gevolgd worden en heeft ook een figuurlijke betekenis.

Voorlezen (p. 97-106)

Lees hoofdstuk 25 voor (of een deel ervan).

Roadmap

Verdeel hoofdstuk 26, 28, 29, 30 en 31 over groepjes zodat ze allen een stukje van de reis in beeld kunnen brengen. Laat ze de route tekenen op een vel papier. Ze kunnen op internet kijken naar de locatie, zodat ze hun roadmap realistisch kunnen maken.

Betekenis

Op elke locatie herinnert opa zich iets uit het verleden. Laat de groepjes bespreken welke invloed de omgeving heeft op opa en op Mylo. Ze kunnen deze observaties toevoegen aan hun roadmap.

Bespreken

Hang de roadmaps op volgorde aan elkaar en bespreek klassikaal de rol die de setting speelt op het verloop van het verhaal. Welke invloed heeft deze op opa? Welke invloed heeft deze op Mylo? Laat voorbeelden uit de roadmap noemen. Welke betekenis heeft de reis in het verhaal?

GETEKEND VOOR HET LEVEN

TATOEAGE ONTWERPEN (INDIVIDUEEL)

CREËREN

DEEL III | EEN DAG OM VOOR- GOED IN TE BLIJVEN WONEN / EPILOOG

In het laatste deel kan het twee kanten opgaan met Mylo. Er borrelt van alles in zijn hoofd. Sporen in zijn hersenen. Misschien zijn het wel littekens.

Voorlezen (p. 177-187)

Lees deel III en de Epiloog voor.

Gesprek

Ga in gesprek met elkaar over het thema *pech vs geluk*. Welke rol speelt bijvoorbeeld de ontmoeting met het kaboutermeisje?

Een tatoeage

Sommige mensen nemen een tatoeage om (het einde van) een moeilijke tijd te markeren. Ze halen hier steun uit. Bedenk samen wat Mylo zou kunnen helpen. Laat een zin uitzoeken uit deel III die ter inspiratie kan dienen voor het ontwerpen van een tatoeage. Of gebruik de volgende zinnen:

- *'Today is the first day of the rest of your life!'* (p. 177)
- *'Vandaag is zo'n dag waarin je voor altijd zou willen blijven wonen.'* (p. 178)
- *'Je moet niets.'* (p. 181)
- *'Hij kan al die gedachten van zich afschudden.'* (p. 182)
- *'De toekomst ligt open.'* (p. 183)

ACHTERGROND

Meer lessuggesties

Eerder maakte LEES met LOES voor Uitgeverij Gottmer ook een lesbrief over *Patroon*. Hierin zijn de thema's 'waarheid vs mening', 'oorzaak en gevolg' en 'noodlot vs eigen keuze' uitgewerkt. De leerlingen worden uitgedaagd om elke keer vanuit een andere invalshoek te kijken naar het verhaal: vanuit de psychologie, vanuit de geschiedenis en vanuit de filosofie. De lesbrief richt zich op beleven, begrijpen en reflecteren en kan als aanvulling op deze lesbrief ingezet worden. Scan onderstaande QR-code om naar de lesbrief te gaan:

Bronnen

- Kamp, Iris, Jong-Slagman, Janneke de & Duijvenboden, Peter van (2019). *Jeugdletteratuur & didactiek. Handboek voor vo en mbo*. Bussum: Coutinho.
- In de serie *Kwestie van lezen* van Stichting Lezen:
 - *Praten over romanfragmenten* (nr. 12)
 - *Lezen en burgerschap* (nr. 16)

Colofon

Deze lestips zijn ontwikkeld door Loes Reichenfeld (LEES met LOES) - www.leesmetloes.nl in opdracht van de Stichting Woutertje Pieterse Prijs. Scan onderstaande QR-code voor meer lessuggesties bij genomineerde boeken:

De lestips worden aangeboden dankzij de steun van de Brook Foundation en De Versterking.